

УДК 94(477.74):351.853

**ДЗЕЙНАСЦЬ МІЖВЕДАМАСНАГА
КААРДЫНАЦЫЙНАГА
САВЕТА ПА АХОВЕ
МАТЭРЫЯЛЬнай І ДУХОЎнай
СПАДЧЫНЫ БРЭСЦКАГА
АБЛАСНОГА ВЫКАНАЎЧАГА
КАМІТЭТА (1997–2001 гг.)**

К. В. Андрэйчык

магістр гістарычных навук

Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт

У артыкуле разглядаецца ўзорны прыклад эфектыўнай дзейнасці Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта па рэалізацыі дзяржаўнай палітыкі ў сферы захавання матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Інавацыйным падыходам ва ўдасканаленні арганізацыйна-ўпраўленчай структуры Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта стала ўтварэнне міжведамаснага каардынацыйнага савета па ахове матэрыяльнай і духоўнай спадчыны. Апарат уключаў раённыя і гарадскія міжведамасныя каардынацыйныя саветы.

Ключавыя словы: органы ўлады, Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт, каардынацыйны савет, заканадаўства.

Уводзіны

Вызначэнне механізмаў дзейнасці выканаўча-распарадчых органаў улады абласнога, базавага, першаснага тэрытарыяльнага ўзроўняў з'яўляецца актуальным і прыярытэтным накірункам у вывучэнні адміністрацыйных працэсаў у сферы захавання гісторыка-культурнай спадчыны. Асабліва цікавым падаецца першае дзесяцігоддзе суверэнітэту Рэспублікі Беларусь. Сацыяльна-эканамічнае становішча краіны пачатку 2000-х гг. атрымала якасныя змены ў параўнанні з пачаткам 1990-х гг. Негатыўныя тэндэнцыі ў эканоміцы, а як вынік – недастатковае фінансаванне шэрагу сфер грамадства наклалі свой адбітак на галіну аховы гісторыка-культурнай спадчыны. Аднак вядома, што прымяненне нестандартных, часам інавацыйных падыходаў

да кіравання адміністрацыйнай або гаспадарчай адзінкай дазваляюць пераадолець негатыўныя наступствы і дасягнуць высокіх паказчыкаў у прадукцыйнасці вытворчасці, арганізацыі працы. Упраўленча-арганізацыйныя падыходы да наладжвання работы структурных падраздзяленняў Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта, гэта значыць размеркаванне паўнамоцтваў і ажыццяўленне жорсткага кантролю за рэалізацыяй дзяржаўнай палітыкі, мелі свае асаблівасці, якія былі прызнаны на ўзроўні цэнтральнага апарату кіравання краіны як найбольш дзейсныя і якасныя.

Асноўная частка

Рапэннем Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта ад 20.04.1997 г. было зацверджана Палажэнне міжведамаснага каардынацыйнага савета па ахове матэрыяльнай і духоўнай спадчыны. Арганізацыйна-прававы дакумент рэгламентаваў парадак утварэння, правы, абавязкі, функцыі новаўтворанага структурнага падраздзялення. Згодна з нарматывам савет падпарадкоўваўся абласному выканаўчаму камітэту, з'яўляўся каардынуючым органам упраўлення культуры Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта (далей аблвыканкама) па пытаннях аднаўлення, зберажэння, выкарыстання і прыстасавання гісторыка-культурных каштоўнасцей, а таксама папулярызачыі ведаў пра іх сярод насельніцтва. У структуру міжведамаснага каардынацыйнага савета Брэсцкага аблвыканкама ўваходзілі раённыя і гарадскія саветы. На савет абласнога ўзроўню ўскладаліся наступныя задачы: каардынацыя дзейнасці ўсіх дзяржаўных органаў і ўстаноў, грамадскіх аб'яднанняў і рэлігійных арганізацый, уласнікаў помнікаў, іншых юрыдычных і фізічных асоб, якія маюць дачыненне да помнікаў; выпрацоўка эфектыўных мер па рэалізацыі дзяржаўнай палітыкі, ажыццяўленне кантролю за безумоўным выкананнем закона аб ахове гісторыка-культурнай спадчыны, выпрацоўка і разгляд перспектывных і бягучых планаў рэстаўрацыі, рэгенерацыі, навуковых даследаванняў, разгляд і ўзгадненне праектаў рэстаўрацыі найбольш важных

аб'ектаў, рэгенерцыя гістарычнай забудовы гарадоў і гарадскіх пасёлкаў; ажыццяўленне арганізацыйна-метадычнага кіраўніцтва дзейнасцю гарадскіх і раённых выканаўчых камітэтаў (далей – райгарвыканкамаў) па ахове матэрыяльнай і духоўнай спадчыны. Каардынацыйнаму савету прадастаўлялася права ажыццяўляць у межах сваёй кампетэнцыі кантроль за дзейнасцю дзяржаўных органаў і ўстаноў, грамадскіх арганізацый незалежна ад форм уласнасці і ведамаснай падпарадкаванасці, прыцягваць для разгляду дакументацыю, вывучаць і аналізаваць справы спецыялістаў. Важна падкрэсліць, што каардынацыйны савет працаваў на грамадскіх пачатках, паседжанні праводзіліся адзін раз у месяц. Згодна з Палажэннем асноўнымі крыніцамі фонда з'яўляліся фінансавы ўнёсак гарвыканкама, спонсарская дапамога прадпрыемстваў і арганізацый на дамоўнай аснове, дабрачынныя ахвяраванні ад юрыдычных і фізічных асоб [1, с. 19]. Напачатку дзейнасці фонда праца па зборы сродкаў праходзіла павольнымі тэмпамі, таму асноўны аб'ём фінансавання быў выдзелены з бюджэту г. Брэста. Абласны міжведамасны каардынацыйны савет быў арганізаваны наступным чынам: пасаду старшыні каардынацыйнага савета займаў старшыня аблвыканкама У.А. Заламай; намеснікі старшыні каардынацыйнага савета (з'яўляліся адначасова намеснікамі старшыні аблвыканкама) – К.М. Пячко, В.М. Захарчык; начальнік фінансавага ўпраўлення аблвыканкама – Р.С. Садоўскі; сакратар савета – вядучы спецыяліст ўпраўлення культуры аблвыканкама па ахове гісторыка-культурнай спадчыны, кандыдат гістарычных навук Л.М. Несіярчук. Сакратар каардынацыйнага савета выконваў арганізацыйную і тэхнічную работу па забеспячэнні дзейнасці савета і падпарадкоўваўся старшыні міжведамаснага каардынацыйнага савета і яго намеснікам [2, с. 2–4; 3].

Арыенцірам у рэалізацыі мерапрыемстваў па ахове матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей была распрацаваная яшчэ ў пачатку 1990-х гг. доўгатэрміновая абласная праграма “Спадчына”. Некаторыя пункты дакумента былі

засяроджаны на рэстаўрацыі і рамонце аб'ектаў Брэсцкай вобласці. Рапэннем Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта ад 13.12.1991 г. праграма была зацверджана. Дзеянне нарматыву ў перспектыве магло быць прадоўжана да 2000 г. Фінансавай крыніцай праграмы рапэннем абласнога выканаўчага камітэта ад 28.08.1992 г. быў прызначаны новаўтвораны спецыяльны фонд “Спадчына” [1]. З пачаткам дзейнасці міжведамаснага каардынацыйнага савета ў 1997 г. была распрацавана праграма зберажэння, рэстаўрацыі і выкарыстання матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. Згодна з ёй забудова горада Брэста ажыццяўлялася строга ў адпаведнасці з генеральным планам і ўлікам зберажэння першачатковай планіровачнай структуры. Асабліва ўвага надавалася збору і падрыхтоўцы навуковых матэрыялаў пра наяўныя аб'екты, якія ў перспектыве падлягалі ахоўным мерапрыемствам. Яшчэ на этапе планавання рэстаўрацыйных работ начальнікам упраўлення культуры Брэсцкага абласнога выканаўчага камітэта У.А. Клімчуком рыхтавалася гісторыка-архітэктурная даведка па гарадах вобласці – Брэсту, Пінску, Камянцу, Баранавічах і іншых, а таксама канкрэтных матэрыяльных нерухомых помніках. Адносна Пінска выносілася на абмеркаванне прапанова надаць гістарычнаму цэнтру горада статус гісторыка-культурнага запаведніка [4, с. 6]. Збор аналітычнай інфармацыі пра стан і тэмпы рэстаўрацыі з'яўляўся важнейшым накірункам дзейнасці вядучага спецыяліста ўпраўлення культуры па ахове гісторыка-культурнай спадчыны. На кожны раён рыхтавалася даведка аб стане і якасці выканання распараджэнняў аблвыканкама. Даведка ўтрымлівала інфармацыю пра колькасць нерухомых помнікаў (архітэктуры, археалогіі), помнікаў прыроды; тэхнічны стан помнікаў; праведзеныя мерапрыемствы па іх уліку, прапановы аб уключэнні ў Спіс гісторыка-культурных каштоўнасцей помнікаў, якія знаходзяцца на рэстаўрацыі, кансервацыі, рамонце. На кожнай нарадзе каардынацыйнага савета рабілі справаздачу старшыні райвыканкамаў аб праведзенай рабоце. Праграма выязнога паседжання ка-

ардынацыйнага савета па ахове матэрыяльнай і духоўнай спадчыны ўключала некалькі пунктаў: наведванне шэрагу аб'ектаў па маршруце (памятныя мясціны, мемарыяльныя комплексы, аб'екты культывага дойлідства, палацава-паркавыя ансамблі і інш.); абмеркаванне прапаноў, плана канкрэтных мерапрыемстваў па ахове матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей і падвядзенне вынікаў працы савета. Ход вязных паседжанняў абавязкова пратакаліраваўся. У выніку выяўлення недахопаў вызначаўся тэрмін на іх ліквідацыю ад 1–3 месяцаў. Падводзячы вынікі канкрэтнага вязнога пасяджэння, вызначаліся перспектывы ў турыстычным і каштоўным і мастацкім плане аб'екты, праблемы аднаўлення, вынікі рацыянальнага і мэтавага асваення сродкаў на запланаваных аб'ектах, выкананне заканадаўства, рапцанняў аблвыканкама. Напрыклад, у працы вязнога пасяджэння, якое адбылося ў чэрвені 1998 г., удзельнічала 45 чалавек, з іх членаў каардынацыйнага савета – 24, спецыялістаў па ахове гісторыка-культурнай спадчыны гаррайвыканкамаў – 19 чалавек, таксама запрошанымі экспертамі былі прадстаўнікі камітэтаў Рэспублікі Беларусь па ахове гісторыка-культурнай спадчыны, рэстаўрацыі і кансервацыі помнікаў (2 чалавекі). На пасяджэннях вызначаўся план мерапрыемстваў для выкапання і план мерапрыемстваў для абмеркавання на наступнай сустрэчы.

Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт, канцэнтруючы ў межах міжведамаснага каардынацыйнага савета інфармацыю пра стан помнікаў, меў магчымасць сістэматычна ўздзейнічаць на работу ўсіх структурных элементаў – упраўленняў аблвыканкама, адзелаў райвыканкамаў і гарвыканкамаў. Вытворчымі сіламі падпрыемстваў дзяржаўнай формы ўчаснаспі рэалізаваліся работы па рамонце, добраўпарадкаванні аб'ектаў. Так, падтрыманне матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей у належным стане, добраўпарадкаванне прылеглай да іх тэрыторыі, прыродных аб'ектаў было замацавана за падпрыемствамі і арганізацыямі. Напрыклад, у Брэсце прак-

тыка шэфскага курывавання была зацверджана рапцэннем Брэсцкага гарвыканкама ад 11.04.1995 г. № 210 [1, с. 8]. Напрыклад, для добраўпарадкавання тэрыторыі мемарыяла “Брэсцкая крэпасць-герой” абавязкі былі размеркаваны наступным чынам: пад'язная дарога была замацавана за КУП “Брэсцкае абласное дарожнае будаўніцтва”, лясны масіў вакол нерухомых аб'ектаў перададзены Брэсцкаму лягасу, УП “Брэствадбуд” забяспечваў водаабмен аб'яднаных каналаў “Баранавічыдрэў” выконваў сталярныя работы, будаўнічы трэст – апрацоўчы, малярныя работы (афарбоўка сцен), канцэрн “Брэсцкае абласное ўпраўленне мясцовай прамысловасці” – надрыхтоўку металічных рапцотак да дзвярэй. Пытанні добраўпарадкавання тэрыторыі агульнага карыстання займаўся адзел камунальнай гаспадаркі і добраўпарадкавання вытворчага ўпраўлення жыллёва-камунальнай гаспадаркі пры Брэсцкім аблвыканкаме.

На пасяджэнні Брэскага абласнога выканаўчага камітэта 20.11.1999 г. было прынята рапцэнне “Аб стварэнні ў кожным раёне ўзорна-паказальных ландшафтных участкаў” [5, с. 13]. Такім чынам было вырашана пытанне ўтрымання і добраўпарадкавання паркаў, прыгарадных лесапалос.

Важна адзначыць, што Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт быў узорным сярод іншых па рэспубліцы, які, акрамя археалагічных і архітэктурных матэрыяльных нерухомых каштоўнасцей, удзяляў увагу ахове помнікаў прыроды, унікальных ландшафтаў, выступаючы не барацьбітом з правапарушэннямі, а лакаматывам у вызначэнні ахоўнай рэгіянальнай палітыкі. Так, Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт была пастаўлена задача перад Камітэтам па архітэктурцы, горадабудаўніцтве і тэрытарыяльным планаванні, прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя, упраўленнем культуры аблвыканкама вызначыць у кожным раёне старажытны парк, акрэсліць праблемы па аднаўленні, рэканструкцыі, добраўпарадкаванні. У межах рэалізацыі падпраграмы па добраўпарадкаванні і эстэтызацыі населеных пунктаў быў складзены пералік асабліва адметных аб'ектаў у лясах [6, с. 13; 7, с. 8]. Не без увагі заставалася

добраўпарадкаванне аб'ектаў у лясной пала-се вакол вадаёмаў, месцаў арганізаванага ад-пачынку (усталяванне малых архітэктурных форм, указальных знакаў, ачыстка тэрыторыі ад смецця). Рапэннем Брэсцкага аблвыкан-кама ад 01.02.2000 г. быў дадзены загад аб добраўпарадкаванні крыніц [5, с. 11].

Добраўпарадкаванне брацкіх магіл, месцаў пахавання ўдзельнікаў, ахвяр Вялікай Айчынай вайны замацоўвалася на шэфскай аснове. Рапэннем Брэсцкага аблвы-канкама ад 14.12.1996 г. “Па пытаннях ахо-вы гісторыка-культурнай спадчыны” ўвага кіраўнікаў гарадоў і раёнаў была звернута на недапушчальнасць безгаспадарчасці ў адносінах да стану брацкіх магіл, помнікаў, а таксама на правядзенне прафілактыкі фактаў вандалізму на грамадзянскіх могілках (за-крытых і старадаўніх). За падведамаснымі службамі і ўстановамі ўпраўлення адукацыі і камітэтам па справах моладзі Брэсцкім аблвыканкамам замацоўвалася задача па абавязковым выкарыстанні помнікаў у выхаваўчай рабоце з моладдзю, гэта значыць правядзенне месячнікаў, Вахт памяці з удзелам навучэнцаў, ветэранаў і ўдзельнікаў Вялікай Айчынай вайны, зна-ёмства з памятнымі падзеямі, гераічнымі прыкладамі самаадданасці і мужнасці землякоў. Рапэннем Брэсцкага аблвыканка-ма ад 01.10.1997 г. было дадзена даручэнне рапрацаваць праграму дзейнасці ўстаноў адукацыі, школ, дашкольных калектываў па даглядзе, добраўпарадкаванні брацкіх магіл, абеліскаў, грамадзянскіх пахаванняў.

Прыцягненне бясплатных працоўных рэсурсаў да добраўпарадкавання тэ-рыторый вакол помнікаў архітэктурны, мемарыялаў і інш. адбывалася не толькі за кошт устаноў адукацыі і прамысловых прадпрыемстваў. Актыўнымі тэмпамі вя-лася работа па прыцягненні грамадзян да добраўпарадкавання грамадскіх могілак, помнікаў і памятных мясцін. Са справаздачы па Кобрынскім райвыканкаме вядома, што агульнымі намаганнямі мясцовых жыхароў было агароджана і добраўпарадкавана большасць могілак. За 1991–1997 гг. адноўлена дзевяць гістарычных будынкаў праваслаўных цэркваў, адрамантавана сем значных помнікаў і мемарыялаў.

Інавацыйным падыходам з боку мяс-цовых органаў кіравання было прызнанне актуальнасці развіцця пазнавальнага ту-рызму як перспектыўнага сектара эканомікі рэгіёна. З гэтай нагоды міжведамасны каар-дынацыйны савет звярнуў увагу на стан і маг-чымыя напрамкі развіцця трансгранічнага і айчыннага турызму. Першымі крокамі ў гэ-тым накірунку стала падрыхтоўка існуючай матэрыяльна-тэхнічнай базы, а таксама метадычнага забеспячэння галіны. Прага-колам савета ад 16.05.1997 г. у тэрмін да 01.07.1997 г. была пастаўлена задача ства-рыць грамадскі савет па падтрымцы турызму (турсавет). Для пачатку была праведзена ра-бота па вызначэнні зацікаўленымі ўстановамі і арганізацыямі вобласці, спецыялістамі турыстычнай галіны асноўных праблем на патэнцыйных турыстычных маршрутах, ак-цэнтавалася ўвага на надзвычайнай беднасці турсэрвісу і невысокім узроўні культуры хар-човага і гандлёвага абслугоўвання турыстаў, адсутнасці папулярызатарскіх матэрыялаў пра гісторыка-культурную спадчыну, су-часнае сацыяльна-культурнае і эканамічнае жыццё гарадоў вобласці. З гэтай нагоды ўпраўленню гандлю, грамадскага харчаван-ня і спажывецкіх тавараў была пастаўлена задача аблвыканкамам адпрацаваць струк-туру, узровень і культуру абслугоўвання турыстаў, падрыхтаваць умовы для стварэн-ня турыстычнага антуражу, папулярызатцыі ведаў пра традыцыйную беларускую кух-ню. Для якаснага выканання пастаўленых задач за ўпраўленнем гандлю і грамадскага харчавання аблспажывусяюза ўсталёўваўся кантроль з боку аблвыканкама. Кантроль ажыццяўляўся за фарміраваннем нацыяналь-нага каларыту праз арыгінальныя інтэр'еры пунктаў харчавання і адпачынку з улікам гісторыі горада Брэста, сімволікі, нацыя-нальных традыцый. Аднак развіццё турызму было б немагчыма без рэстаўрацыі, рамон-ту, добраўпарадкавання аб'ектаў матэры-яльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей. На 1997 г. планавалася ад-крыць 11 турыстычных маршрутаў [8, с. 10]. Наступным крокам на шляху фарміравання рэгіянальнага турыстычнага прадукту (ту-рыстычных маршрутаў) стала падрыхтоўка турыстычных даведнікаў, навукова-папуляр-

ных выданняў, рэкламных буклетаў. Рапэнінем Брэсцкага аблвыканкама ўпраўленне па друку і культуры было абавязана распрацаваць у 1997 г праграму выдання паліграфічнай прадукцыі па папулярызаваным ведаў аб матэрыяльнай і духоўнай культуры Брэсцкай вобласці [9, с. 5].

Сярод прыярытэтных накірункаў у праграмах па захаванні гісторыка-культурнай спадчыны было ўсведамленне важнасці падрыхтоўкі кваліфікаваных спецыялістаў-рэстаўрагараў. З гэтай нагоды былі прыняты меры па паляпшэнні матэрыяльна-тэхнічнай, вучэбнай базы Брэсцкага палітэхнікума.

З пачатку дзейнасці міжведамаснага каардынацыйнага савета быў узяты добры старт. З красавіка 1997 г. было праведзена шэсць пасяджэнняў, заслухана дзейнасць пяці гарвыканкамаў і іх каардынацыйных саветаў. У г. Брэсце, Брэсцкім, Камянецкім і Кобрынскім раёнах адбыліся выязныя пасяджэнні абласнога савета з наведваннем 20 помнікаў. Абмяркоўвалася інфармацыя абласных службаў і ўстаноў (упраўленняў культуры, адукацыі, па справах моладзі, прыродных рэсурсаў) па выкарыстанні матэрыяльных і духоўных каштоўнасцей у выхаваўчай рабоце, па праблемах развіцця турыстычнага сэрвісу, пытаннях прыстасавання гісторыка-культурных каштоўнасцей пад турыстычныя аб'екты. На 13.10.1997 г быў зацверджаны спіс 17 каштоўных паркаў і меры па іх аднаўленні, за 1997 г. праведзена пашпартызацыя 68 паркаў. Па рапэніні аблвыканкама ад 24.03.1997 г у гарадах і раёнах праводзіліся агляды-конкурсы па становішчы помнікаў і памятных мясцін. У цэлым за 1997 г па праблемах аховы і зберажэння было прынята тры рапэніні аблвыканкама, ва ўсіх гарадах і раёнах былі створаны каардынацыйныя саветы, якія ўзначалілі старшыні гаррайвыканкамаў. Па выніках абмеркавання выступленняў і справаздач старшынь райвыканкамаў былі адмечаны найбольш актыўнымі саветы Пінска, Баранавіч, Брэсцкага, Камянецкага і Ганцавіцкага раёнаў, за кошт існуючага штата былі ўведзены пасады спецыялістаў [9, с. 4].

Для прыкладу, на ўзроўні Камянецкага раёна старшыней міжведамаснага

раённага савета з'яўляўся старшыня райвыканкама. Акрамя таго, пытанні аховы гісторыка-культурнай спадчыны займалася таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры на чале з У.М. Калатухіным, аддзел культуры Камянецкага райвыканкама ўзначальваў А.У. Семянюк. У Камянецкім раёне штогод у маі стваралася камісія з прадстаўнікоў культуры, народнай адукацыі, таварыства аховы помнікаў, архітэктуры, ваенкамата для правядзення месячнікаў па правярцы захавання і аднаўлення помнікаў. Па выніках інфармаваліся райвыканкам і старшыні сельскіх саветаў для прыняцця мер. У абавязак райвыканкамаў уваходзіла выкананне прапаноў аблвыканкама адпаведна з рэкамендацыямі каардынацыйнага савета аб прыстасаванні аб'ектаў.

Матэрыялы рэйду публікаваліся ў газеце "Навіны Камянеччыны". У пастаяннай рубрыцы "Успомнім усіх пайменна" былі апісаны ўсе помнікі, брацкія магілы, надрукаваны прозвішчы ахвяр фашызму. Актуальныя праблемы асвятляліся ў артыкулах раённага і абласнога друку, часцей за ўсё на старонках сустракаліся артыкулы М.М. Мамуса – настаўніка Камянюцкай школы, У.М. Калатухіна – адказнага сакратара таварыства аховы помнікаў, Г.С. Мусевіча – дырэктара дзіцячай спартыўнай школы, М.М. Васілеўскага – былога намесніка рэдактара раённай газеты, С.Л. Курылавай – члена саюза пісьменнікаў.

Своечасовай прэвентыўнай мерай па недапушчэнні самавольных актаў рэстаўрацыі, рамонту з боку рэлігійных абшчын стала распрацоўка і азнаямленне ўсіх праваслаўных і каталіцкіх прыходаў з правіламі добраўпарадкавання, аднаўлення, рэстаўрацыі гістарычных будынкаў, храмаў, кашпіц, ахоўных зон, некропаляў.

Стымуючым захадам для своечасовых мерапрыемстваў па аднаўленні, добраўпарадкаванні, утрыманні матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей стала правядзенне абласных конкурсаў-аглядаў помнікаў і памятных мясцін з выяўленнем пераможцаў і ўзнагароджаннем. Мелі практыку правядзення конкурсаў-аглядаў на ўзроўні

вобласці, раёна, горада. Акрамя таго, з мэтай фарміравання эстэтычнага густу ў насельніцтва, патрыятычнага выхавання, добраўпарадкавання сацыяльна-побывавай прасторы ў 1999 г быў аб'яўлены абласны конкурс сярод мастакоў і архітэктараў на лепшае мастацкае афармленне і архітэктурнае рапэнне населеных пунктаў з улікам гісторыі, геральдыкі і нацыянальных традыцый мясцовасці [6, с. 7].

У склад міжведамаснага каардынацыйнага савета ўваходзілі не толькі прадстаўнікі кіруючай вертыкалі вобласці, але і кіраўнікі вытворча-прамысловых прадпрыемстваў. Неаднаразова старшыня Брэсцкага аблвыканкама звяртаўся ў Міністэрства культуры з просьбай аб выдаткаванні сродкаў на патрэбы аднаўлення аб'ектаў, але часцей за ўсё атрымліваў адмовы. Таму ремонт і добраўпарадкаванне адбываліся сумеснымі намаганнямі шэрагу прадпрыемстваў і арганізацый вобласці.

У выніку дзейнасці міжведамаснага каардынацыйнага савета ў перыяд 1997–2000 гг прайшло 25 пасяджэнняў, на якіх было разгледжана 120 пытанняў. Рапэннем савета ад 06.08.2000 г быў зацверджаны новы склад міжведамасных камісій. Адносна якасных паказчыкаў трэба адзначыць, што з 58 аб'ектаў на 25 была падрыхтавана праектная дакументацыя, на 16 аб'ектах праводзіліся рэстаўрацыйныя работы з 17 запланаваных. Пры непасрэдным удзеле органаў абласнога, базавага, першаснага тэрытарыяльнага ўзроўняў была праведзена пашпартызацыя 200 аб'ектаў замкавай і палацава-паркавай архітэктурны. На патрэбы аднаўлення матэрыяльных нерухомых каштоўнасцей было выдаткавана 60 млн руб. Чарга прынятых рапэнняў была прымеркавана да аднаўлення найбольш значных старадаўніх паркаў (рапэнне аблвыканкама ад 13.10.1997 г.). Спецыяльным рапэннем Брэсцкага аблвыканкама ад 13.10.1997 г. быў зацверджаны спіс з 17 аб'ектаў [10, с. 7].

Заклучэнне

Такім чынам, галоўнымі накірункамі арганізацыі дзейнасці міжведамасных абласнога, раённых, гарадскіх саветаў у справе аднаўлення матэрыяльных нерухомых

гісторыка-культурных каштоўнасцей былі: падрыхтоўка мэтавых праграм; аднаўленне, прыстасаванне гісторыка-культурных каштоўнасцей для развіцця турыстычнай галіны; правядзенне рамонтных работ, добраўпарадкавання і аднаўлення матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей прадукцыйнымі сіламі вобласці; замацаванне аб'ектаў на шэфскай аснове за прадпрыемствамі, установамі, арганізацыямі; улік наяўных і патэнцыйных аб'ектаў; правядзенне конкурсаў-аглядаў па рэстаўрацыі, добраўпарадкаванні; правядзенне сістэматычных штомесячных выязных пасяджэнняў з наведваннем аб'ектаў у межах адзначанага раёна; сістэматычны збор дадзеных і экспертнага адзнака якасных паказчыкаў з вызначэннем недапрацовак, устаноўка тэрміну на выпраўленне заўваг. Такі падыход да арганізацыі і правядзення ахоўных мерапрыемстваў дазволіў дасягнуць высокіх тэмпаў і адпаведнай якасці. У адрозненне ад іншых абласных цэнтраў, дзе ахоўныя функцыі ўскладаліся толькі на аддзелы культуры гарадскіх выканаўчых камітэтаў у асабе інспектараў Дзяржаўнай інспекцыі па ахоўе гісторыка-культурнай спадчыны, а самі камісіі скаладаліся толькі з нагоды буйных святочных дат, Брэсцкі абласны выканаўчы камітэт прадэманстраваў паспяховаю рабочую мадэль дзейнасці міжведамаснага савета з уключэннем у склад спецыялістаў-практыкаў. Асноўнай рухаючай сілай сталі Брэсцкія вытворчыя прадпрыемствы, а таксама ўпраўленне жыллёва-камунальнай гаспадаркі. Вялікая ўвага надавалася сістэме менеджменту якасці – сукупнасці мер і аперацый для падтрымкі высокага ўзроўню якасці выканання на аснове планамернасці і комплекснасці. Удзельнікі працэсу адчувалі кантроль за выкананнем даручэнняў. Сістэма дэлегавання задач кантралявалася асабіста старшынёй Брэсцкага аблвыканкама. Усталёўваліся жорсткія тэрміны выканання. Выканаўчая дысцыпліна і матывацыя адказных утрымлівалася на высокім узроўні за кошт матэрыяльнага стымулявання. У выніку было дасягнута ўзаемадзеянне ведамстваў. Аміністрацыйна-кіраўніцкая схема працы міжведамаснага каардына-

цыйнага савета прадугледжвала кантроль заходам выканання дзеючага заканадаўства, распараджэнняў аблвыканкама і гарвыканкамаў, замацаванне помнікаў за ўстановамі і прадпрыемствамі на шэфскай аснове, размеркаванне паміж імі абавязкаў па рамонце, добраўпарадкаванні прылеглых тэрыторый. Інавацыйным і адначасова важным стымулюючым фактарам у аднаўленні і прыстасаванні матэрыяльных нерухомых гісторыка-культурных каштоўнасцей пад сацыякультурныя патрэбы стала спрыянне развіццю турызму, які разглядаўся як патэнцыйны сродак дадатковага прыбытку ў эканоміку рэгіёна. Планамерная палітыка ў дачыненні да турызму рэалізоўвалася праз удасканаленне матэрыяльна-тэхнічнай базы і інфраструктуры (гандаль, сфера грамадскага харчавання і інш.), стварэнне экскурсійных унутраных і трансгранічных маршрутаў пазнавальнага, маладзёвага, экалагічнага, спартыўнага кшталту.

СПІС ВЫКАРЫСТАНЫХ КРЫНІЦ

1. Дзяржаўны Архіў Брэсцкай вобласці (ДАБВ). – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1040.
2. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп. 1. Спр. 1060.
3. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп. 1. Спр. 960а.
4. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1009.
5. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1163.
6. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1187.
7. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1135.
8. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1061.
9. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1064.

10. ДАБВ. – Ф. 1293. Воп.1. Спр. 1084.

Паступіў у рэдакцыю 25.09.2019 г.
 Кантакты: vovneiko2011@mail.ru
 (Андрэйчык Кацярына Віктараўна)

Andreichik E. THE ACTIVITIES OF THE INTERDEPARTMENTAL COORDINATION COUNCIL FOR THE SAFEGUARD OF THE MATERIAL AND SPIRITUAL VALUES OF THE BREST REGIONAL EXECUTIVE COMMITTEE.

The article deals with an example of the effective activity of the Brest Regional Executive Committee on the implementation of state policy in the field of preservation of material and immovable historical and cultural values. An innovative approach to improving the organizational and management structure of the Brest Regional Executive Committee was the creation of the Interdepartmental Coordination Council for the protection of material and spiritual heritage. The apparatus included District and city interdepartmental coordination councils.

Keywords: authorities, Brest Regional Executive Committee, Coordination Council, legislation.